

Удружени синдикати Србије „Слога“
СИНДИКАТ ПОЛИЦИЈЕ СЛОГА
www.sindikotpolicije.org.rs

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
СЕКРЕТАРИЈАТ
-секретару-

Е-поштом на адресу: infomup@mup.gov.rs дана 14.03.2025.године

ПРЕДМЕТ: Предлог за доношење „Закона о заштити од експлозивних остатака рата (ЕОР)“

Поштовани,

Сви смо добро упознати са трагичним догађајем пада надстрешнице на железничкој станици у Новом Саду, који је однео животе више недужних грађана и изазвао озбиљне друштвене проблеме у погледу неадекватне контроле и инспекцијског надзора, упркос постојању важеће законске регулативе у области пројектовања и контроле.

Дужност нам је да овом Министарству скренемо пажњу на област заштите од експлозивних остатака рата (ЕОР) и пројекте из ове области, који нису законски регулисани, нити се врши инспекцијски надзор, нити постоје казнене одредбе које би се односиле на ову област и контроле пројеката.

С тим у вези, Синдикат полиције Слога сматра да је регулисање области заштите од експлозивних остатака рата (ЕОР) од изузетне важности за Републику Србију и запослене који раде на тим пословима. На основу досадашњих искустава, као и потребе за бољом координацијом и ефикасношћу у управљању ризицима које ЕОР представљају, предлажемо доношење основног закона који би свеобухватно уредио ову област и допринео унапређењу безбедности грађана, заштити животне средине и привредном развоју, по угледу на закон Републике Хрватске.

Република Србија суочена је са проблемом загађених подручја експлозивним остацима рата (ЕОР) као последицом претходних ратова, доношење кривног закона који регулише послове заштите од ЕОР било би од великог значаја за грађане и рад државних органа. Овим законом би се систематски регулисали наведени послови, јасно дефинисали субјекти и њихове надлежности, те обезбедила ефикасна координација и надзор над спровођењем активности у овој области. Успостављање јасног правног оквира допринело би повећању безбедности грађана, заштити животне средине и омогућило даљи привредни развој подручја за која постоји сумња да су загађена ЕОР.

Истичемо да је Законом о министарствима прописано образовање посебних организација и утврђен делокруг њиховог рада. Тако је, у складу са чланом 13 и 35 овог закона, прописано успостављање Министарства унутрашњих послова и Центра за разминирање и наведени су послови које обављају. Ипак, ова област није детаљно регулисана посебним законом, осим члановима 73 и 74 Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама. Ови чланови, међутим, не пружају довољно јасну поделу надлежности и дефинисање послова између Министарства унутрашњих послова (МУП) и Центра за разминирање.

Посебно напомињемо да област израде пројеката за послове заштите од ЕОР није дефинисана па је данашњи рад по овој теми у сивој зони. Иако МУП има законско право надзора, инспекцијски надзор са казним одредбама није регулисан постојећим законом. Такође, издавање овлашћења за обављање послова заштите од ЕОР захтева прецизније дефинисање, уз додатно увођење одредби о инспекцијском надзору и санкцијама.

Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама прописани су чланови 73 и 74, који се односе на заштиту од ЕОР. Ипак, сматрамо да су ови чланови недовољни да би се ова област уредила на одговарајући начин и да би се утврдиле стварне надлежности Центра за разминирање и МУП-а. Ово је посебно важно када је реч о вођењу евиденција са подацима у регистрима који нису централизовани и који се разликују. У многим сегментима долази до преклапања надлежности и неусаглашеност.

Из наведених разлога, предлажемо да се приступи изради новог основног закона под називом „**Закон о заштити од експлозивних остатака рата (ЕОР)**“, који би обухватио следеће области:

1. **Опште уводне одредбе,**
2. **Разминирање,**
3. **Уништавање ЕОР,**
4. **Издавање дозвола за рад,**
5. **Пројекте,**
6. **Обуке,**
7. **Инспекцијски надзор,**
8. **Казнене одредбе.**

Доношење оваквог закона омогућило би ефикасније управљање овом комплексном проблематиком и значајно допринело побољшању безбедности и квалитета рада у циљу заштите живота и имовине грађана Републике Србије.

Циљ закона

Циљ закона је да се успостави свеобухватан и јасан правни оквир за регулисање послова заштите од експлозивних остатака рата (ЕОР), који ће:

1. **Повећати безбедност грађана и заштиту живота и здравља становништва** кроз систематско управљање ризицима од ЕОР.
2. **Обезбедити ефикасну и координисану сарадњу надлежних органа**, попут Министарства унутрашњих послова, Центра за разминирање, локалне управе и других субјеката, уз јасно дефинисање њихових надлежности.

3. **Регулисати поступке процене опасности од ЕОР**, који укључују извиђање, процену стања, идентификацију и одређивање нивоа ризика контаминираних подручја.
4. **Успоставити јасне процедуре за уклањање и уништавање ЕОР**, које обухватају:
 - Проналажење и идентификацију експлозивних остатака рата,
 - Обележавање локација на којима су ЕОР пронађени,
 - Привремено складиштење и транспорт ЕОР до места уништавања,
 - Уништавање ЕОР на прописаним сталним и привременим локацијама, уз поштовање безбедносних стандарда.
5. **Дефинисати сталне и привремене локације за уништавање ЕОР**, уз прописивање услова за њихово функционисање и мере заштите животне средине.
6. **Регулисати рад и израду пројеката у области заштите од ЕОР**, уз успостављање стандарда и критеријума који обезбеђују квалитет и безбедност у обављању ових послова.
7. **Увести инспекцијски надзор и казнене одредбе**, ради обезбеђивања законитости, сигурности и одговорности свих актера укључених у послове заштите од ЕОР.
8. **Успоставити евиденције и регистре контаминираних подручја и активности везаних за ЕОР**, чиме би се омогућило прецизније планирање и праћење спровођења закона.
9. **Подстаћи привредни развој** кроз ослобађање контаминираних подручја и њихово враћање у економску и друштвену функцију.
10. **Заштитити животну средину** кроз ефикасно управљање ЕОР и спречавање њиховог негативног утицаја на животну средину.
11. **Обезбедити едукацију и обуку** субјеката који учествују у активностима заштите од ЕОР, како би се обезбедила стручност и безбедност у извршавању ових послова.

На овај начин, закон би омогућио целовито и ефикасно решавање проблема повезаних са ЕОР, уз унапређење безбедности, заштите животне средине и привредног развоја у Републици Србији.

Кључне активности које закон треба да садржи

Закон о заштити од експлозивних остатака рата обухватио би следеће:

1. **Дефинисање термина и појмова**
 - Дефиниција термина и појмова попут експлозивних остатака рата (ЕОР), неексплодираних убојних средстава (НУС), мински сумњивих подручја (МСП), разминирања, техничког извиђања, итд.
 - Прецизно утврђивање надлежности и одговорности институција, правних лица и појединаца.
2. **Дефинисање и потврђивање опасних подручја**
 - Идентификација и класификација подручја загађених ЕОР и њиховим деловима.
 - Процена опасности на основу података о претходним конфликтима, доступних информација и теренских извиђања.
3. **Обележавање и/или ограђивање мински сумњивих подручја (МСП)**
 - Постављање видљивих ознака упозорења (табле, заставице, сигнализација).
 - Физичко ограђивање и обезбеђивање приступа како би се спречиле несреће.

4. **Израда документације**
 - Израда пројеката и техничке документације за активности деминирања и уништавања ЕОР.
 - Вођење евиденција и израда регистара за контаминирана и очишћена подручја.
5. **Опште извиђање**
 - Анализа доступних података и обављање иницијалног извиђања како би се утврдила потенцијално опасна подручја.
 - Реизвиђање ради процене ризика и припреме за техничке интервенције.
6. **Техничко извиђање**
 - Детаљно истраживање и утврђивање присуства ЕОР и НУС на одређеним локацијама.
 - Коришћење специјализоване опреме и техника за проналажење ЕОР.
7. **Разминирање подручја и/или грађевина**
 - Уклањање и неутралисање ЕОР, НУС и њихових делова.
 - Очишћавање терена, објеката и инфраструктуре ради враћања у безбедну употребу.
8. **Уништавање ЕОР**
 - Организација и спровођење уништавања ЕОР на сталним и привременим локацијама.
 - Привремено складиштење ЕОР до тренутка уништења, уз строго дефинисане безбедносне процедуре.
 - Дефинисање и категоризација складишта са иницијалним средствима и пронађеним ЕОР
9. **Помоћне послове у разминирању**
 - Логистичка подршка, транспорт, складиштење опреме и обука учесника у операцијама разминирања.
 - Успостављање система комуникације и обезбеђења током активности.
10. **Контрола квалитета**
 - Провера исправности извршених радова на техничком извиђању и разминирању.
 - Потврда да је терен очишћен у складу са прописаним стандардима.
11. **Помоћ особама страдалим од ЕОР**
 - Организација медицинске и психосоцијалне помоћи за жртве ЕОР.
 - Обезбеђивање система за подршку угроженим заједницама.
12. **Информисање и едукација становништва**
 - Подизање свести о опасностима од ЕОР кроз информативне и едукативне кампање.
 - Едукација деце, грађана и запослених у ризичним областима.
13. **Издавање дозвола за рад**
 - Регулисање услова за издавање дозвола физичким и правним лицима за обављање послова у области заштите од ЕОР.
 - Поступак издавања, продужења и одузимања дозвола. Прописивање казnenих одредби.
14. **Обуке**
 - Обука стручног кадра за извођење послова разминирања, техничког извиђања и уништавања ЕОР.

- Континуирано усавршавање запослених у складу са међународним стандардима.
 - Обука трећих лица
- 15. Управни и инспекцијски надзор**
- Надгледање спровођења закона и прописа од стране надлежних органа.
 - Инспекцијски надзор над радом субјеката укључених у активности заштите од ЕОР.
 - Увођење казних одредби за непоштовање закона и прописа.
- 16. Хитне интервенције**
- Уклањање напуштеног или накнадно пронађеног ЕОР са локација које нису обухваћене редовним активностима.
 - Брзе акције ради спречавања угрожавања безбедности.
- 17. Обезбеђивање услова за безбедност**
- Обезбеђење сигурног простора за пружање помоћи повређенима и обављање увиђаја на месту несреће.
 - Спровођење мера заштите животне средине и безбедности током операција разминирања.

Ове активности представљају темељ за успостављање ефикасног система заштите од ЕОР, уз унапређење безбедности грађана, привреде и животне средине у Републици Србији.

Анализом постојећих Закона у Републици Србији и закона Републике Хрватске, можемо видети:

Српски закон: Чланови 73 и 74 део су ширег закона који покрива различите аспекте смањења ризика од катастрофа и ванредних ситуација. Они се баве питањем експлозивних остатака рата (ЕОР) као једног сегмента управљања ризицима, али не пружају свеобухватну регулативу која је у потпуности посвећена тој теми. Такође до данас нису донета подзаконска акта.

Хрватски закон: Закон о противминском деловању је специфичан и свеобухватан правни оквир посвећен проблематици мина и ЕОР, са детаљним правилима и механизмима који регулишу све аспекте противминског деловања – од планирања и финансирања до уклањања мина и едукације јавности.

Предности свеобухватног закона:

Фокусираност и ефикасност:

- Специфичан закон омогућава дубљу и потпунију регулативу, јер је читав правни акт посвећен једној области. Укључује све аспекте од планирања, обуке, технолошких решења, координације, до извештавања и сарадње са међународним организацијама.

Јасна надлежност и одговорности:

- Свеобухватан закон прецизно дефинише ко је за шта одговоран (МУП и Центар за разминирање). Ово минимизује преклапање надлежности и конфузију која је данас евидентна у пракси.

Центар за разминирање Републике Србије

Центар за разминирање обавља следеће послове:

- Усклађивање активности разминирања.
- Израда планова и пројеката.
- Опште и техничко извиђање.
- Контрола квалитета.
- Упознавање становништва са опасностима од ЕОР.

Министарства унутрашњих послова

Сектор за ванредне ситуације који поседује Одељење за заштиту од ЕОР који врши послове:

- Уништавање ЕОР;
- Изавање сагласности за делатност правних лица;
- Инспекцијски надзор;
- Израда пројеката и др.

Боља интеграција са међународним стандардима:

- Закони попут хрватског често усклађују национално законодавство са међународним конвенцијама и праксама, као што су Конвенција о забрани мина (Оттавска конвенција) и друге резолуције Уједињених нација.

Финансирање и међународна сарадња:

- Свеобухватан закон обично укључује одредбе о финансирању програма из домаћих и страних извора, укључујући донације и сарадњу са међународним организацијама попут UNMAS-а или GICHD-а.

Едукација и подизање свести:

- Специфичан закон обухвата и компоненту подизања свести и едукације становништва о опасностима од мина и ЕОР, што је кључно за превенцију повреда.

Из наведених разлога, чврсто верујемо да је доношење свеобухватног „**Закон о заштити од експлозивних остатака рата (ЕОР)**“ од кључног значаја за Републику Србију, како би се на систематски и ефикасан начин заштитили животи грађана, унапредила безбедност и омогућио одрживи привредни развој.

За рад на овом прелогу смо Вам на располагању.

С поштовањем,

**Синдикат полиције Слога
Драган Жебеља**